

SASKA SAARIKOSKI

DETTMANN

JA JOHTAMISEN TAITO

WSOY

SASKA SAARIKOSKI

DETTMANN

JA JOHTAMISEN TAITO

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

© SASKA SAARIKOSKI JA WSOY 2015
ISBN 978-951-0-40889-6
PAINETTU EU:SSA

SISÄLLYS

🌀 ESIPUHE 9

🌀 ENSIMMÄINEN PUOLIAIKA 15

🌀 **HENKKA** 25
TAIDON OPETTAMINEN 41

🌀 **HNMKY** 49
ARVOJOHTAMINEN 87

🌀 **MAAJOUKKUE** 93
PELIN JOHTAMINEN 107

🌀 **DER BUNDESTRAINER** 117
MIELENHALLINTA 143

🌀 **SEURAVALMENTAJA** 153
MUUTOKSEN JOHTAMINEN 173

🌀 **FAIR PLAY -KOMITEA** 179
YKSILÖLÄHTÖINEN JOHTAMINEN 189

🌀 **SUSIJENGI** 201
JOUKKUEEN KOKOAMINEN 219
FLOW-JOHTAMINEN 255

🌀 **TOINEN PUOLIAIKA** 263

ESIPUHE

Keväällä puolitoista vuotta sitten wsoy pyysi minulta kirjaa koripallosta ja johtamisesta. Ilmeisesti kustantamossa ajateltiin, että minulla olisi aiheesta ajatuksia, koska olen nyt 40 vuotta toiminut kohtuullisella menestyksellä koripallovalmentajana ja alkanut viime vuosina myös pitää luentoja johtamisesta.

Minulle oli ehdotettu kirjan tekoa ensimmäisen kerran jo runsaat kymmenen vuotta aikaisemmin Saksan kanssa voitettun MM-pronssin jälkeen, mutta silloin epäilin, olisiko minulla kokonaisen kirjan verran painavaa sanottavaa. Nyt ehdotus ei tuntunut enää yhtä mahdottomalta.

Se voi tietysti johtua siitä, että iän karttuessa meillä ihmisillä on taipumus alkaa filosofoida ja kuvitella sen todistavan viisaudesta. Meillä miehillä ilmiö saattaa jotenkin liittyä harmaan karvan lisääntymiseen kasvojen alueella ja harvenemiseen päälle.

Yhä useammat vastaantulevat asiat ja ajatukset tuntuvat tunnilta. Joko omat tiedot ja kokemus ovat karttuneet tai ihmi-

ESIPUHE

nen on alkanut pyöriä elämässään paikallaan. Omalla kohdallaan useimmat meistä varmasti kallistuvat ensimmäisen vaihtoehdon puolelle.

Niin tai näin, ajattelin, että ehkä nyt voisi todella olla oikea aika jakaa kokemieni hienojen hetkien muistoja mukana olleiden kanssa sekä siirtää samalla eteenpäin joitakin matkan varrella mukaan tarttuneita ajatuksia.

Olen moneen kertaan harmitellut, ettei koripallon pitkäaikaisen maajoukkuevalmentajan Robert ”Petteri” Petersenin ajatuksia koskaan kerätty kansien väliin. Jotkin hänen ajatuksistaan pääsevät nyt julkisuuteen toisen käden tietona, sillä siteeraan Petteriä tässä kirjassa usein, olihan hän minulle tärkeä tukija ja mestari.

VALMENTAJAURANI AIKANA olen oppinut, että pitää löytää oikeat pelaajat oikeille pelipaikoille. Siksi ehdotin kustantajalle, että he pyytäisivät kirjoittajaksi Saska Saarikosken, jolla hyvän kynän lisäksi on lajin harrastajana henkilökohtainen suhde koripalloon.

Tämä kirja on syntynyt pitkien ja joskus hyvinkin filosofisten keskustelujemme tuloksena. Kävimme niitä ensin Helsingissä Musiikkitalon kahvilassa ja Saskan muutettua Washingtoniin Skypen välityksellä Atlantin yli. Yhteensä laskin keskusteluihin kuluneen pitkälti toistasataa tuntia. Saska on johdatellut minua eteenpäin kysymyksillään, välillä innostanut ja välillä hillinnyt puhevirtaani ja lopulta muokannut poukkoilevan ajatuksenjuoksuni kielellisesti ymmärrettävään asuun.

Työn edistyessä huomasimme, ettei tästä syntyisi ainakaan aivan tavanomaista johtamisopasta. Siis sellaista amerikkalaisuutyylistä teosta, jonka keskeinen ajatus voidaan tiivistää kirjan

ESIPUHE

nimeen sekä yhteen lauseeseen: Susijohtaminen – näin teet itsestäsi voittajan Susijengin opeilla! Keskeinen syy tähän on luultavasti se, etten usko iskulausejohtamiseen. Silloin kun kirjan ajatuksen voi ilmaista yhdellä lauseella, kirjassa ei välttämättä ole enempää kuin yksi ajatus. Olen törmännyt niin moneen sellaiseen kirjaan, etten halunnut lisätä niiden määrää vielä yhdellä.

Yksi elämäni ja ajatteluni punaisia lankoja on ollut auktoriteettien kyseenalaistaminen. Siksi minun olisi mahdotonta nähdä itseäni tarjoamassa instant-ratkaisuja muiden ihmisten ongelmiin. Jokainen tilanne on omanlaisensa, eikä tilanteita voi ratkaista yhden koon ideoilla. Jos joku kuitenkin löytää tästä kirjasta ajatuksia, joita hän voi soveltaa luovasti omaan työhönsä tai elämäänsä, siitä vain. Juuri niin minäkin olen omaa ajattelua rakentanut.

LUULTAVASTI TÄSSÄ kirjassa ei ole ainoatakaan ikiomaa ajatustani. Kaikki ideani olen haalinut vuosien mittaan valmentajakollegoiltani, lukemistani kirjoista ja muualta – ennen kaikkea pelaajiltani. Osan niistä, joille olen kiitollisuudenvelassa, mainitsen kirjassa mutta en varmasti kaikkia. Ajan mittaan olen sulauttanut eri puolilta haalitut ajatukset omaan ajatteluuni niin, etten välttämättä edes muista, missä olen johonkin ideaan ensimmäistä kertaa törmännyt.

Muistiini on reilun neljänkymmenen vuoden valmentamisen aikana toivottavasti tarttunut yhtä ja toista, mistä voi olla hyötyä ihmisten johtamisesta kiinnostuneelle. Kyse on kuitenkin yleensä tietyssä tilanteessa syntyneistä oivalluksista, jotka ymmärtääkseen täytyy tietää, missä ja milloin ne ovat tulleet – ja mistä itse olen tullut. Siksi joudun rasittamaan lukijoita

ESIPUHE

omaan elämäni liittyvillä tapahtumilla, joista suuri osa sijoittuu koripallokentälle tai sen välittömään läheisyyteen.

Urheilun ystäville tarinoissa voi olla hauskaakin luettavaa, mutta muut lukijat voivat vapaasti ajatella koripalloa pelkästään inhimillisen toiminnan vertauskuvana ja vaihtaa sen mielessään johonkin itseään enemmän kiinnostavaan, kuten purjehdukseen tai puutarhanhoitoon. Elämäkerrallisempien osuuksien välissä on jaksoja, joissa pyrin zoomaamaan joihinkin asioihin hiukan syvällisemmin. Niihin voi pysähtyä tai niiden yli voi halutessaan harpata, valinta on vapaa.

YKSI HYVÄ puoli urheiluvalmentajan työssä on se, että siinä voi testaila erilaisia ideoita eikä epäonnistumisesta seuraa pahempaa kuin hävittyjä otteluita, ikäviä lehtiotsikoita ja pahimmissa tapauksessa nöyryyttävät potkut. Parempi niin kuin, että johtamisoppeja testailisi armeijan kenraali tai sairaalan ylilääkäri.

Kun urheiluvalmentajia on julkisuudessa jaettu pehmoihin ja kovanaamoihin, minut on ainakin viime vuosina yleensä sijoitettu pehmojen joukkoon. Olen siellä mielelläni. Samalla haluan kuitenkin kyseenalaistaa kahtiajaon takana olevan ajattelumallin, joka tuntuu levinneen yhteiskunnassa urheilun ulkopuolellekin. Tarkoitin sellaista ajattelua, jossa ihmisen kunnioittamisena pidetään sitä, että ihminen jätetään rauhaan eikä häneltä vaadita mitään. Itse ajattelen juuri päinvastoin: vaadin pelaajiltani niin paljon siksi, että arvostan heitä niin paljon.

Suomalaisen koripallon filosofiaksi olemme kirjanneet Petterin usein lausuman ajatuksen, että jokaiselle tulee tarjota mahdollisuus toteuttaa oma potentiaalinsa, kehittyä niin hy-

ESIPUHE

väksi kuin vain voi. Aito ihmisen kunnioittaminen ja korkea tavoitetaso eivät ole toistensa vastakohtia vaan saman asian kaksi puolta.

Sama koskee urheilun arvokeskustelua. Arvot, etiikka ja identiteetti eivät ole mitään pehmusteita tulosurheilun ympärillä vaan kovaa ydintä, jonka varaan menestys ja voitot rakentuvat. Vahva arvopohja ja yhteinen tarina ovat Susijenginkin perusta.

Pehmeä johtaminen on vahvaa johtamista. Eettinen johtaminen on tehokasta johtamista. Siinä kaksi tämän kirjan keskeistä ajatusta.

Kun missä tahansa toiminnassa pyritään huipputasolle, ihmisille joudutaan asettamaan kohtuuttomia vaatimuksia. Heidät joudutaan ajamaan epämurkuisuuksilleen, ääriajatuksilleen, joskus niiden ylikin. Sellainen vaatii poikkeuksellista rehellisyyttä, avoimuutta ja luottamusta niin johdettavilta kuin johtajaltakin. Silloin kyse ei ole enää alaisista ja johtamisesta vaan ihmisenä olemisesta.

Mitä syvemmälle olen koripallovalmentamiseen sukeltanut, sitä vakuuttuneemmaksi olen tullut juuri tästä asiasta: valmentaminen on äärimmäistä ihmisenä olemista. Se on epäilemättä tämän kirjan keskeinen sisältö, joten ehkäpä kirjan iskulause olisikin pitänyt rakentaa sen varaan: Ole ihmisiksi – näin menestyt olemalla ihminen!

Tai sitten ei.

Kehotan kuitenkin kaikkia noudattamaan ohjetta.

Henrik Dettmann

ENSIMMÄINEN PUOLIAIKA

ISTANBUL 28.3.2015, SASKA SAARIKOSKI: Molemmat joukkueet ovat kerääntyneet oman vaihtopenkinsä ympärille. Vierasjoukkue TED Ankara pelaa punaisissa, kotijoukkue Beşiktaş tutuissa mustissa paidoissaan. Aloitussiisikon miehet ovat jo riisuneet lämmittelypaitansa, ja muu joukkue kerääntyy kehään heidän ympärilleen. Kannustavia muksauksia olkapäihin, nyrkkitervehdyksiä. Apuvalmentajat kävelevät edestakaisin hermostuneen näköisenä. Heillä on kaikilla yllään samanlainen harmaa puku ja solmio. Hälinän keskellä päävalmentaja Henrik Dettmann istuu penkillään ja näyttää siltä kuin saattaisi millä hetkellä tahansa vaipua uneen.

Samassa Dettmann nousee ja kävelee pelaajajoukon keskelle. Pelaajat muodostavat piirin nostamalla kätensä toistensa olkapäille. Dettmann sanoo matalalla äänellä pari sanaa. Pelaajat kohottavat nyrkkinsä ilmaan ja liittävät ne yhteen piirin keskellä. Tornin huippuna erottuu amerikkalaisen keskushyökkääjän Hilton Armstrongin valtava koura.

ENSIMMÄINEN PUOLIAIKA

Ankara voittaa ylösheiton ja pääsee hyökkäämään ensimmäisenä. Pallo kulkee mieheltä miehelle helppoon heittopaikkaan, mutta jostain pallon eteen ilmestyy Armstrongin jättiläiskäsi. Hermostunut peli jatkuu, kunnes Beşiktaşin australialaispelaaja Ryan Broekhoff saa pallon sivurajalle ja onnistuu kolmen pisteen heitossaan.

Kotijoukkueen kaksi seuraavaakin heittoa onnistuvat. Nopeasti joukkue karkaa kymmenen pisteen johtoon. Vaikka lehterit ovat lauantai-iltana puolityhjät, päätykatsomon sadan hengen fanijoukko saa rummuillaan ja torvillaan aikaiseksi balkanilaisen juhlan. Ankaran pelaajat ovat isoja ja voimakkaita, mutta kotijoukkueella taitoa näyttäisi olevan enemmän. Varsinkin pieni takamies Scottie Reynolds tuntuu alkuhetkillä vastustajille aivan liian vikkelältä.

Kun ensimmäistä neljännestä on jäljellä neljä minuuttia, Dettmann lähettää kentälle pari vaihtomiestä. Toinen heistä on Kerem Tunçeri, joka oli vuonna 2010 mukana tuomassa Turkille MM-hopeaa. Hän on turkkilaisen median lemmikki ja fanien suuri suosikki. Mutta 36 ikävuotta painavat jo Tunçerin jaloissa. Ankaran takamies juoksee häneltä helposti karkuun ja jakaa hyviä syöttöjä oikealle ja vasemmalle. Vieraiden heitot alkavat osua, ja ero supistuu piste pisteeltä. Dettmann vääntelehtii penkillään kuin hänen housuihinsa olisi livahtanut muurahaisia. Ensimmäisen neljänneksen viimeisellä sekunnilla vieraat onnistuvat kolmen pisteen heitossaan ja menevät ensimmäistä kertaa johtoon. Helpoksi luullusta illasta onkin tulossa vaikea.

Ankara-peli on Henrik Dettmannin neljäs ottelu Beşiktaşin päävalmentajana. Takana on kaksi voittoa ja pisteen häviö huippujoukkue Galatasaraylle. Se on hyvä alkua, sillä edellisen

ENSIMMÄINEN PUOLIAIKA

päävalmentajan aika päättyi seitsemään perättäiseen tappioon. Ne suistivat Beşiktaşin sarjan kärkikahinoista kahdeksanneksi eli viimeiselle pudotuspelipaikalle. Nyt Beşiktaş on kuudentena, mutta matkaa pudotuspeliviivaan on yhä vain kaksi pistettä. Siksi tämä kotipeli on joukkueelle äärimmäisen tärkeä.

Beşiktaşin koripallojohtaja Yiğiter Uluğ eli Yiter palkattiin tehtäväänsä kesällä 2014. Hän oli monien mielestä yllättävä valinta, sillä vasemmistolaisen *Radikal*-lehden koripallotoimittajana tunnetuksi tullut Yiter oli viettänyt kolme edellistä vuotta Yhdysvalloissa tarkkailemassa yliopistopelaajia eurooppalaisseuroille. Beşiktaşin johto ei asettanut Yiterille tiukkoja tulostavoitteita. Seuran uuden jalkapallostadionin rakennustöihin on uponnut niin paljon rahaa, että maineikas suurseura joutui tällä kaudella tyytymään 3,8 miljoonan euron pelaajabudjettiin, mikä on rahakkaassa liigassa vasta kymmenenneksi suurin. Yiter kuitenkin tiesi, ettei Beşiktaş ole seura, joka suostuu noin vain karsiutumaan pudotuspeleistä. Tappioputken syvetessä tammikuussa hänellä oli vain yksi vaihtoehto.

Henrik Dettmannin nimen Yiter oli pannut merkille ensi kertaa Ateenan EM-kisoissa 1995. Seuraavina vuosina hän törmäsi Dettmanniin usein. Hän huomasi, että Dettmannin joukkueet olivat aina parempia kuin tämän pelaajat. Jos joskus saisi tilaisuuden, Yiter haluaisi oman joukkueensa valmentajaksi Henrik Dettmannin.

HENRIK DETTMANNISSA ei ole enää mitään uneliasta. Hän seisoo pelaajajoukon keskellä ja säestää puhetta käsillään kuin löisi sarjan lyhyitä karateiskuja. Valmentajan herättely ei kuitenkaan tehoa. Ankara vie pallot kotijoukkueen käsistä ja juok-

ENSIMMÄINEN PUOLIAIKA

see pari helppoa koria. Tilanteessa 26–31 Dettmann ottaa aikalisän. Mutta Ankara on saanut hengen päälle ja osuu paikasta kuin paikasta. Kun taululla on numerot 26–39, Dettmann ottaa taas aikalisän. Pelaajat kuuntelevat valmentajansa vakavia sanoja nyökytellen puheen tahdissa. Beşiktaşın isot jenkit palaavat kentälle, mutta sekään ei auta. Mikään ei auta. Ero vain kasvaa. Hallissa torvet ja rummut ovat vaienneet. On hiljaista kuin ihmiset pidättäisivät hengitystään.

Seuraan peliä kotijoukkueen katsomossa. Yhtä riviä ylempanä istuvat Henrik Dettmannin vaimo Mirka ja heidän kaksi tyttärtään, seitsemänvuotias Nika ja kaksivuotias Noelle. Mirka seuraa kentätapahtumia ahdistuneen näköisenä, mutta Nikan katse eksyy välillä kännykän Hay Day -farmipeliin. Noellen nukkumaanmeno aika on jo ohi. Koripallojohtaja Yiter on istunut pelin alkuminuutit vieressäni, mutta Ankaran karattua johtoon hän siirtyi katsomon takaosaan, jossa nyt kävelee edestakaisin hermostuneena kuin eläintarhan tiikeri.

Olen saapunut Istanbuliin viimeistelemään kirjan, jota olemme työstäneet Dettmannin kanssa jo toista vuotta. Työ on ollut kiinnostavaa ja henkilökohtaisestikin palkitsevaa, sillä olen pienestä pojasta asti ollut innostunut urheilusta ja erityisesti kaikenlaisista pallopeleistä. Itse asiassa minulla ja Dettmannilla on hiukkasen yhteistäkin menneisyyttä, vaikka Dettmann ei sitä muista. Kun pelasin vaatimattomalla menestyksellä koripalloa HNMKY:n C-junioreissa, kaksi vuotta vanhempaa ikäluokkaa valmensi terävänääinen nuorukainen, joka näytti roikkuvan salilla aamusta iltaan. Muiden valmentajien nimiä en muista, mutta Dettmann jäi mieleen, ehkä siksi, että hän oli kovin nuori mutta tuntui suhtautuvan koripalloon suunnattoman vakavasti.

ENSIMMÄINEN PUOLIAIKA

Kun on ensin tavannut ihmisen nuorena ja sitten menestyneenä mestarina, ei voi olla pohtimatta, miksi juuri hän. Miksi Henrik Dettmannista tuli Suomen kaikkien aikojen menestynein koripallovalmentaja? Siihen kysymykseen olen etsinyt vastausta keskustelustamme, mutta myös muutamalta matkan varrella kohtaamaltani Dettmannin läheiseltä. Dettmannin maajoukkueiden tukipelaaja Hanno Möttölä piti puhelimessa ajatusviivan mittaisen tauon ja vastasi sitten: ”Varmaan siksi, että Henkka on lopulta aina välittänyt koripallosta enemmän kuin itsestään.”

Maajoukkueen apuvalmentaja ja Beşiktaşın apuvalmentaja Lassi Tuovi vastasi kysymykseen hotelli Dedemanin kattoterassilla, josta aukeavat näkymät Bosporinsalmen yli Aasiaan asti. ”Minusta se johtuu siitä, että Henkka on niin hyvä ihmisten kanssa. Jollain ihmeen konstilla se saa minutkin aina tekemään enemmän työtä kuin olin edes arvannut.”

Dettmannin vaimolle Mirkalle esitin kysymyksen heidän hotellihuoneessaan, jossa nautimme kolmisin iltapalaa sen jälkeen kun nuhaiset tyttäret olivat vihdoinkin nukahtaneet. ”Siksi kun se on niin itsepäinen!” Mirka sanoi. Valmentaja katsahti vaimoonsa terävästi. ”Onko tuo todella se, mitä haluat sanoa miehestäsi kirjassa?” Dettmann ihmetteli. ”Mutta kun se on totta”, Mirka vastasi.

KENTÄLLÄ BEŞİKTAŞIN ahdinko jatkuu. Vierasjoukkueen onnistuneen syöttökuvion jälkeen Beşiktaşın pelaajat suoristavat selkensä alistuneen oloisina. Kun joukkueet marssivat pukukoppeihin, Ankara johtaa ottelua luvuin 53–40. Mustapaitaisen joukon viimeisenä harppoo päävalmentaja, jonka tulevaisuus näyttää äkkiä paljon epävarmemmalta kuin vain tuntia

ENSIMMÄINEN PUOLIAIKA

aikaisemmin. Paljon on kiinni siitä, mitä tässä hallissa seuraavan tunnin aikana tapahtuu. Mutta ennen sitä täytyy selvittää, miten tähän on tultu. Palataan edellisvuoden huhtikuuhun ja Musiikkitalon kahvilaan.

»Voittaminen ei oikeasti muuta mitään.»

HENRIK DETTMANN on saavuttanut Suomen koripallomaajoukkueen kanssa ennennäkemätöntä menestystä. Menestyksen siemen kylvettiin, kun Dettmann päätti hylätä perinteisen johtamistavan, jossa tärkeintä on voitto hinnalla millä hyvänsä. Tie nuoresta kuuma-päästä filosofivalmentajaksi ei ollut aivan kuopaton, mutta tuon taipaleen opetuksia voi hyödyntää kaikilla elämänalueilla. Dettmann onkin suosittu luennoitsija muun muassa bisnesmaailmassa, eikä ihme, sillä hänen ajatuksensa sopivat erinomaisesti esimerkiksi asiantuntijaorganisaation johtamiseen.

PÄÄLLYS CHRIS BOLTON | PÄÄLLYKSEN KUVA TAAVETTI ALIN

<p>#kirja WWW.KIRJA.FI</p>	 <p>9 789510 408896</p>	 <p>1878 KIRJA OY</p>
99.1	ISBN 978-951-0-40889-6	